

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 415 din 3 iunie 2008
Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA
din 17 ianuarie 2008

în Cauza Atanasiu împotriva României
(Cererea nr. 15.204/02)

Strasbourg

În cauza Atanasiu împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din:

- Boštjan M. Zupančič, președinte;
- Corneliu Bîrsan;
- Elisabet Fura-Sandström;
- Alvina Gyulumyan;
- Egbert Myjer;
- David Thór Björgvinsson;
- Isabelle Berro-Lefèvre, judecători,
- Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 11 decembrie 2007,
pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 15.204/02) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Lucian Atanasiu (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 19 aprilie 2001 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*.)

2. Reclamantul este reprezentat de doamna T. Calipetre, avocat în Constanța. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de domnul Răzvan Horațiu Radu, agentul guvernamental român pe lângă Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

3. La data de 6 septembrie 2005, Curtea a hotărât să comunice cererea Guvernului. În temeiul prevederilor art. 29 alin. 3, aceasta a hotărât să analizeze în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1956 și locuiește la Constanța.
5. La data de 20 septembrie 1987, Marcu S. a încheiat cu soții Victoria și Iosif B. o promisiune de vânzare a unui teren în suprafață de circa 500 m² situat la Constanța.
6. La data de 9 septembrie 1990, Marcu S. i-a vândut același teren reclamantului și soției sale, printr-un contract autentificat în fața notarului.
7. La data de 12 noiembrie 1990, soții B. au solicitat Judecătoriei Constanța să constate că, la data de 20 septembrie 1987, ei au încheiat cu Marcu S. un precontract de vânzare-cumpărare pentru terenul în cauză și să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare.
8. La data de 4 septembrie 1991, soții B. i-au chemat în judecată și pe reclamant și soția sa printr-o acțiune în constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare încheiat între Marcu S., pe de o parte, și reclamant și soția sa, pe de altă parte.
9. La data de 17 februarie 1992, Judecătoria Constanța a hotărât să conexeze cele două cauze.
10. La data de 13 iulie 1992, Judecătoria Constanța a respins acțiunea soților B. și, în urma cererii reconvenționale a reclamantului și a soției acestuia, i-a obligat pe primii să lase terenul în posesia acestora din urmă. Soții B. au formulat recurs împotriva acestei sentințe.
11. La data de 20 noiembrie 1992, Marcu S. a decedat, iar moștenitorii săi au fost introduși în cauză.
12. La data de 28 ianuarie 1993, la cererea soților B., Curtea Supremă de Justiție a strămutat dosarul Tribunalului Constanța la Tribunalul București, pe motiv de bănuială legitimă cu privire la echitatea procedurii. Judecătorul P. a făcut parte din completul Curții Supreme de Justiție care s-a pronunțat asupra acestei cereri de strămutare.
13. La data de 16 iunie 1993, Tribunalul București a admis recursul soților B. și a casat hotărârea Judecătoriei Constanța cu trimitere spre rejudecare în fața aceleiași judecătorii.
14. La cererea de strămutare formulată de soții B., prin Decizia din data de 10 martie 1994 a Curții Supreme de Justiție, cauza a fost transmisă Judecătoriei Sectorului 3 București. Judecătorul P. a prezidat acest complet al Curții Supreme de Justiție.
15. La data de 20 iunie 1994, Judecătoria Sectorului 3 București a admis acțiunea soților B. și a constatat existența unui contract de vânzare-cumpărare încheiat în anul 1987 între Marcu S. și soții B. pentru terenul în cauză.
16. La data de 15 decembrie 1994, Iosif B. a decedat, acțiunea fiind continuată de soția sa, Victoria B.
17. La data de 3 aprilie 1995, Tribunalul București a respins apelul reclamantului și al soției sale ca neîntemeiat. Aceștia au formulat recurs. În timp ce acest recurs se afla pe rolul Curții de Apel București, ei au formulat o plângere penală pentru fals, susținând că chitanța ce dovedea tranzacția din data de 20 septembrie 1987 dintre Marcu S. și soții B. ar fi fost falsificată. Din acest motiv, procedura în fața Curții de Apel București a fost suspendată la data de 16 octombrie 1995 până la soluționarea plângerii penale.
18. La data de 26 martie 1996, Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța a pronunțat soluția de neîncepere a urmăririi penale în favoarea soților B. Această decizie a fost menținută în urma plângerilor ierarhice ale reclamantului, decizia definitivă a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție datând din 7 mai 1998.

19. În urma reluării procedurii civile, la data de 9 iunie 1998, prin Decizia din data de 7 septembrie 1998, Curtea de Apel București a admis recursul reclamantului și al soției sale și a casat Decizia din data de 3 aprilie 1995 cu trimitere spre rejudecare, pe motivul că Tribunalul București pronunțase această decizie fără a lua act de decesul lui Iosif B.

20. La data de 29 ianuarie 1999, Tribunalul București a casat Hotărârea din data de 20 iunie 1994 a Judecătoriei Sectorului 3 București și a trimis cauza spre rejudecare în primă instanță. Această decizie nu a fost motivată.

21. La data de 30 iunie 1999, Judecătoria Sectorului 3 București a admis acțiunea formulată de Victoria B. Ea a constatat nulitatea contractului de vânzare-cumpărare încheiat la data de 9 septembrie 1990 între Marcu S., pe de o parte, și reclamant și soția sa, pe de altă parte, și a constatat existența unui contract de vânzare-cumpărare încheiat în anul 1987 între Marcu S. și soții B. Instanța și-a întemeiat hotărârea în special pe interrogatoriul al cărui obiect îl făcuse Marcu S. înainte de decesul său și pe declarația unui martor, care redactase chitanța din data de 20 septembrie 1987 în prezența Victoriei B. și a lui Marcu S. Mai mult, instanța a apreciat că Marcu S. încheiase ulterior cu reclamantul și soția sa un alt contract de vânzare-cumpărare pentru același teren, având ca și consecință lezarea intereselor Victoriei B. și ale defunctului ei soț, în favoarea căroră Marcu S. semnase deja o promisiune de vânzare.

22. La data de 16 iunie 2000, Tribunalul București a admis apelul reclamantilor și, pe fond, a respins acțiunea Victoriei B., cu motivarea că chitanța ce ținea loc de antecontract de vânzare-cumpărare nu fusese semnată de Marcu S.

23. La data de 14 noiembrie 2000, Curtea de Apel București a admis recursul Victoriei B. și, pe fond, a respins pretențiile reclamantului și ale soției sale, considerând corectă Hotărârea din data de 30 iunie 1999 a judecătoriei. Fostul judecător P., între timp devenit avocat, a reprezentat-o pe Victoria B. în fața Curții de Apel.

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 6 alin. 1 din Convenție

24. Reclamantul susține că durata procedurii a încălcat principiul „termenului rezonabil” așa cum este el prevăzut de art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

25. Guvernul se opune acestui argument.

26. Perioada ce trebuie luată în considerare nu a început decât odată cu intrarea în vigoare a Convenției în privința României, la data de 20 iunie 1994. Totuși, pentru a aprecia caracterul rezonabil al termenelor scurse începând cu această dată, trebuie ținut cont de stadiul în care se afla cauza la momentul respectiv, în cazul de față în primă instanță, după 3 ani de procedură.

Perioada în discuție s-a încheiat la data de 14 noiembrie 2000. Așadar, ea a durat 6 ani și 5 luni, pentru 7 instanțe.

A. Asupra admisibilității

27. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit neîntemeiat în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție. Mai mult, ea observă că nu este incident niciun alt motiv de inadmisibilitate.

B. Asupra fondului

28. Reclamantul arată că nici complexitatea cauzei, nici comportamentul părților în procedura internă nu ar putea justifica durata acesteia. El consideră că durata nerezonabilă a acestei proceduri este imputabilă exclusiv autorităților judiciare interne, în special casărilor succesive cu trimitere spre rejudecare, erorilor și viciilor de procedură. În fine, reclamantul

arată că, chiar dacă procedura avea un obiect patrimonial, în speță soluționarea unei dispute asupra proprietății unui teren, miza acestei proceduri a fost deosebit de importantă pentru el, deoarece era vorba de terenul pe care intenționa să-și construiască o casă pentru care obținuse deja autorizația de construire.

29. Guvernul consideră că această cauză era complexă datorită incidentelor procedurale apărute, precum conexarea celor două dosare, amânarea procedurii până la soluționarea unei plângeri penale conexe, strămutarea cauzei și necesitatea introducerii în cauză a moștenitorilor părților decedate. Mai mult, trebuie arătat că nu au existat perioade lungi de inactivitate a instanțelor interne.

30. Curtea reamintește că cerința caracterului rezonabil al duratei unei proceduri se apreciază în funcție de circumstanțele cauzei și ținând cont de criteriile consacrate de jurisprudența sa, în special complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și cel al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru părțile interesate (a se vedea, printre multe altele, Cauza *Frydlender împotriva Franței* [MC], nr. 30.979/96, § 43, CEDO 2000-VII).

31. Curtea observă că această cauză nu a avut o complexitate deosebită, obiectul său vizând valabilitatea celor două contracte de vânzare-cumpărare încheiate succesiv de același vânzător, referitoare la același teren.

Pe de altă parte, ea constată că întârzierile importante în procedură au fost cauzate de casările și trimerile succesive spre rejudecare a cauzei. În acest sens, Curtea observă că desfășurarea procedurii a fost de asemenea prelungită din cauza numeroaselor hotărâri pronunțate în cauză. Astfel, cauza a fost trimisă spre rejudecare de două ori, fie în fața tribunalului, fie în fața judecătoriei, prin Hotărârea din data de 7 septembrie 1998 a Curții de Apel București și prin cea din data de 29ianuarie 1999 a Tribunalului București, care au anulat hotărârile instanțelor inferioare. Mai mult, trimiterea cauzei spre rejudecare putea continua la nesfârșit în absența unei prevederi legale care să împiedice aceasta. Deși Curtea nu este competentă să analizeze modul în care instanțele naționale au interpretat și aplicat dreptul intern, ea consideră totuși că toate acele casări succesive cu trimitere spre rejudecare se datorează erorilor comise de instanțele inferioare în analizarea cauzei (Cauza *Wierciszewska împotriva Poloniei*, nr. 41.431/98, 25noiembrie 2003, § 46). În plus, repetarea acestor casări denotă o deficiență de funcționare a sistemului judiciar (Cauza *Cârstea și Grecu împotriva României*, nr. 56.326/00, 15 iunie 2006, §42).

32. Prin urmare, Curtea apreciază că nici complexitatea cauzei, nici comportamentul reclamantului nu explică durata procedurii, privită în ansamblul ei.

33. Curtea a soluționat în mai multe rânduri cauze ce ridicau probleme similare cu cea din cazul de față și a constatat încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție (a se vedea cauza *Frydlender*, menționată mai sus). După ce a analizat toate elementele ce i-au fost supuse atenției, Curtea consideră că Guvernul nu a expus niciun fapt sau argument care să poată duce la o altă concluzie în cazul de față. Ținând cont de jurisprudența sa în materie, Curtea apreciază că, în speță, durata procedurii litigioase este excesivă și nu corespunde cerinței „termenului rezonabil“.

Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 6 alin. 1.

II. Asupra celorlalte pretinse încălcări

34. Invocând art. 6 din Convenție, reclamantul se plânge de lipsa de independență și imparțialitate a instanțelor care au soluționat procedura privind constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare, din cauza faptului că judecătorul P. a făcut parte din completele de judecată care au soluționat cele două cereri de strămutare a cauzei din data de 28 ianuarie 1993 și 10martie 1994, înainte de a activa ca avocat pentru a-i reprezenta pe adversarii săi în fața Curții de Apel București. Reclamantul se plânge și de lipsa de acces la

instanță pentru a contesta neînceperea urmăririi penale pronunțată de parchet la data de 26 martie 1996 în urma plângerii sale penale pentru fals.

35. Curtea observă că cererile de strămutare la care face trimitere reclamantul au fost soluționate prin două hotărâri din data de 28 ianuarie 1993 și 10 martie 1994, adică înainte de intrarea în vigoare a Convenției în privința României, la data de 20 iunie 1994. Mai mult, dacă reclamantul ar fi avut o îndoială în ceea ce privește influența exercitată asupra judecătorilor Curții de Apel București de către avocatul adversarilor săi, el ar fi putut să solicite strămutarea cauzei pe motiv de bănuială legitimă sau recuzarea judecătorilor respectivi, ceea ce el nu a demonstrat că ar fi făcut.

În sfârșit, Curtea observă că cererea referitoare la lipsa de acces la o instanță se referă la o procedură care s-a finalizat prin soluția definitivă a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție din data de 7 mai 1998, cu mai mult de 6 luni înainte de introducerea cererii în fața Curții.

36. Invocând art. 1 din Protocolul nr. 1, reclamantul se plânge cu privire la decizia din data de 14 noiembrie 2000 a Curții de Apel București prin care i-au fost respinse pretențiile asupra proprietății pe care o dobândise.

37. Curtea reamintește că faptul că un litigiu între particulari este soluționat de o instanță pe baza dreptului în vigoare nu atrage, în sine, răspunderea statului sub incidența art. 1 din Protocolul nr. 1, dacă nu s-a constatat niciun indiciu de arbitrar (a se vedea, printre altele, Cauza *Vasilev împotriva Bulgariei* (decembrie), nr. 47.063/99, 10 martie 2005). În speță, ea observă că instanțele interne au procedat la o analiză aprofundată a probelor aduse de părți. Pe de altă parte, ea nu distinge niciun indiciu de arbitrar în hotărârile pronunțate.

38. Ținând cont de ansamblul elementelor aflate în posesia sa și în măsura în care ea este competentă să examineze pretențiile formulate, Curtea nu a constatat nicio aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție sau protocoalele sale.

39. Rezultă că această parte a cererii este vădit neîntemeiată și trebuie respinsă în conformitate cu art. 35 alin. 3 și 4 din Convenție.

III. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

40. Conform art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

41. Reclamantul solicită suma de 161.700 euro (EUR) cu titlu de daune materiale, inclusiv valoarea terenului care a făcut obiectul litigiului în fața instanțelor interne, precum și suma de 40.000 EUR cu titlu de daune morale pe care le-a suferit.

42. Guvernul contestă aceste pretenții.

43. Curtea nu distinge nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și respinge această cerere. În schimb, Curtea apreciază că reclamantul a suferit un anumit prejudiciu moral din cauza duratei procedurii sale civile. Statuând în echitate, ea îi acordă suma de 2.000 EUR cu acest titlu.

B. Cheltuieli de judecată

44. Reclamantul mai solicită suma de 2.930 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată suportate în fața instanțelor interne și suma de 250 EUR pentru cele angajate în fața Curții. În acest sens, el trimite copii de pe două chitanțe ce dovedesc plata sumei de 500.000 lei vechi (ROL) și 600 lei noi (RON) către avocata care îl reprezintă în fața Curții și o a treia chitanță pentru suma de 209,81 RON, aferentă cheltuielilor cu expedierea prin curier, plătite avocatei.

45. Guvernul contestă aceste pretenții.

46. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care li s-a stabilit realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil. În speță și ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile menționate mai sus, Curtea apreciază ca rezonabilă suma de 250 EUR cu titlul de cheltuieli de judecată pentru procedura în fața Curții și i-o acordă reclamantului.

C. Dobânzi

47. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

1. declară cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe durata excesivă a procedurii și inadmisibilă în rest;

2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție;

3. hotărăște:

a) ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 alin. 2 din Convenție, următoarele sume:

(i) 2.000 EUR (două mii euro) cu titlu de daune morale;

(ii) 250 EUR (două sute cincizeci euro) cu titlu de cheltuieli de judecată;

(iii) orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit pentru sumele de mai sus;

b) ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

c) ca sumele în discuție să fie convertite în lei noi (RON) la cursul de schimb valabil la data plății;

4. respinge cererea de satisfacție echitabilă pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 17 ianuarie 2008 în conformitate cu art. 77 alin. 2 și 3 din Regulament.

Boštjan M. Zupančič,

președinte

Santiago Quesada,

grefier